

Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio -reformipöytä

Sisäministeriön ylijohtaja Minna Hulkkosen kuuleminen 15.5.2023

Lupaprosesseja koskevia mahdollisia kiristämistoimia

EU-lainsäädännön mahdollistamat lupaprosessien kiristykset

- Otetaan käyttöön EU-säätelyn mukainen rajamenettely ja selvitetään mahdollisuudet lisätä nopeutetun turvapaikkamenettelyn käyttöä
- Selvitetään mahdollisuutta poistaa suojeluasema EU:n määritelmädirektiivin mahdollistamissa tapauksissa
- Selvitetään mahdollisuuksia rajoittaa aineellisia vastaanotto-olosuhteita vastaanottodirektiivin mahdollistamissa tapauksissa
- Selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön rahallisia kuponkeja vastaanottokeskuksissa.
- Selvitetään mahdollisuuksia rajoittaa kansainvälistä suojelua hakevan työntekijäoikeutta
- Selvitetään mahdollisuuksia ottaa käyttöön kotoutumisedellytys pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman edellytyksenä.
- Selvitetään mahdollisuuksia ottaa käyttöön lisäedellytyksiä perheenyhdistämiseen.

1. Turvapaikkamenettelydirektiivi (2013/32/EU): rajamenettelyn käyttöönotto ja nopeutetun menettelyn perusteiden laajentaminen

- Otetaan käyttöön EU-säätelyn mukainen rajamenettely ja selvitetään mahdollisuudet lisätä nopeutetun turvapaikkamenettelyn käyttöä.
Lainvalmisteluresurssit 0,2M€/v.

2. Määritelmädirektiivi (2011/95/EU): suojeluaseman poistamisen laajentaminen määritelmädirektiivin mukaisilla perusteilla

- Selvitetään mahdollisuutta poistaa suojeluasema EU:n määritelmädirektiivin mahdollistamissa tapauksissa. Ei aiheuta määrärahatarpeita tai säästöjä.

- Suojeluaseman poisto voitaisiin tehdä seuraavilla perusteilla:

- a) **Rikokset pakolaisaseman antamisen jälkeen:** direktiivin mukaan pakolaisaseman poistaminen sen antamisen jälkeen on mahdollista seuraavien rikosten perusteella: **rikos rauhaa vastaan, sotarikos tai rikos ihmisyyttä vastaan tai syyllistynyt YK:n tarkoituserien vastaisiin tekoihin.**
 - b) **pakolaisaseman poisto, kun a) on perusteltua syytä olettaa, että hän on vaaraksi sen jäsenvaltion turvallisuudelle, jossa hän on; ja b) hän on yhteiskunnalle vaarallinen kyseisessä jäsenvaltiossa, koska hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta.**
 - c) **ulkomaalainen voidaan sulkea jo turvapaikkahakemusta käsiteltäessä *toissijaisen suojeluaseman* ulkopuolelle myös silloin, jos on perusteltua syytä olettaa, että hän on vaaraksi jäsenvaltion yhteiskunnalle tai turvallisuudelle.**
 - d) ***toissijainen suojeluasema* poistettava, jos henkilön voidaan perustellusti olettaa syyllistyneen suojeluaseman antamisen jälkeen seuraaviin rikoksiin:** a) tehnyt rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmisyyttä vastaan, b) tehnyt törkeän rikoksen, c) syyllistynyt Yhdistyneiden Kansakuntien tarkoituserien ja periaatteiden vastaisiin tekoihin tai on vaaraksi sen jäsenvaltion yhteiskunnalle tai turvallisuudelle, jossa hän on.
- 3. Vastaanottodirektiivi (2013/33/EU): uusien ehtojen asettaminen aineellisten vastaanotto-olosuhteiden ehdoksi**
- **Selvitetään mahdollisuuksia rajoittaa aineellisia vastaanotto-olosuhteita vastaanottodirektiivin mahdollistamissa tapauksissa.** Ei aiheuta määrärahatarpeita tai säästöjä.
 - **Selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön rahallisia kuponkeja vastaanottokeskuksissa.** Henkilöstöresurssit 12,7M€/v ja kuponkien kilpailuttamisen kustannukset. Jokaiseen vastaanottokeskukseen tarvittaisiin 2 htv:ta prosessin ylläpitämiseen. Tällä hetkellä vastaanottokeskuksia on 127 kpl.
- 4. Vastaanottodirektiivi (2013/33/EU): kansainvälistä suojelua hakevan työntekooikeuden kiristäminen**
- **Selvitetään mahdollisuuksia rajoittaa kansainvälistä suojelua hakevan työntekooikeutta.** Toteutettavissa osana ulkomaalaislain kokonaisuudistusta. Ei aiheuta säästöjä. Työntekooikeuden poistaminen kasvattaa maksettavan vastaanottorahan määrää.
- Direktiivin mukaan on mahdollista tarjota työntekooikeus kaikille kansainvälistä suojelua hakeville kuuden kuukauden kuluttua nykyisen kolmen (on passi) / kuuden (ei ole passia) kuukauden sijaan (vastaanottodirektiivin uudistuksen voimaantulon jälkeen raja 6 kk, tällä hetkellä vielä 9 kk).
- 5. Pitkään oleskelleiden direktiivi (2003/109/EY): kotoutumisedellytys**
- **Selvitetään, onko P-EU-luvassa mahdollistettu kotoutumisedellytys kustannustehokas ja yhteiskunnallisesti järkevä (edellyttää koulutuksen järjestämistä).**
- Lainvalmisteluresurssit 0,2M€/v. Edellyttää kotoutumiskoulutuksen suunnittelua ja järjestämistä, mistä aiheutuu lisäkustannuksia.

- 5(2) artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat vaatia, että kolmansien maiden kansalaiset täyttävät kansallisen lainsäädännön mukaiset kotouttamisedellytykset saadakseen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman (edellyttää viiden vuoden oleskelua).

6. Perheenyhdistämisdirektiivi (2003/86/EY): uusien perheenyhdistämisen edellytysten käyttöönotto

- **Selvitetään mahdollisuuksia ottaa käyttöön lisäedellytyksiä perheenyhdistämiseen.**

Lainvalmisteluresurssit 0,2M€/v.

- Edellytykset, joita Suomi **ei** ole ottanut käyttöön perheenkokoajalta:
 - a) **asunto**, jota voidaan pitää vastaavanlaisen perheen tavanomaisena asuntona samalla alueella ja joka täyttää asianomaisessa jäsenvaltiossa voimassa olevat yleiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset;
 - b) **sairausvakuutus**, joka kattaa asianomaisessa jäsenvaltiossa sekä perheenkokoajan että hänen perheenjäsentensä kaikki sellaiset riskit, jotka se kattaa yleensä asianomaisen jäsenvaltion omien kansalaisten osalta;
 - c) **kotouttamistoimenpiteet kansallisen lainsäädännön mukaisesti.**
 - d) on asunut laillisesti sen alueella tietyn ajan, jonka pituus voi olla **enintään kaksi vuotta, ennen kuin hän voi hakea perheensä yhdistämistä.**

Asuntoedellytys (kohta a) arvioidaan edellyttävän kahden hallinnollisen päätöksen tekemistä, mikä aiheuttaa lisäresurssitarpeita Maahanmuuttovirastolle. Kohta b ei relevantti Suomelle, koska asumisperusteinen sosiaaliturva. Kotoutumisedellytyksen täyttymisen arviointi edellyttää kaikille hakijoille järjestettävää kotoutumiskoulutusta, mistä aiheutuu kustannuksia (kohta c).

- Asuntoa, sairausvakuutusta ja kotouttamistoimenpiteitä koskevat edellytykset eivät koske pakolaisia. Kuitenkin, **jos pakolaisen perheenyhdistäminen on mahdollista sellaisessa kolmannessa maassa, johon perheenkokoajalla ja/tai perheenjäsenellä on erityisiä siteitä, jäsenvaltiot voivat vaatia perheenjäseniä koskevien hakemusten osalta todisteita siitä, että myös pakolainen täyttää asuntoa, sairausvakuutusta ja tuloja koskevat edellytykset.**
- **Jäsenvaltiot voivat myös vaatia, että pakolainen täyttää asuntoa, sairausvakuutusta ja tuloja koskevat edellytykset, jos perheenyhdistämistä koskevaa hakemusta ei esitetä kolmen kuukauden kuluessa pakolaisaseman myöntämisestä.**
- Jäsenvaltio voi yli 12-vuotiaiden, perheestään erillään maahan saapuvien lasten osalta poikkeuksellisesti tutkia, täyttääkö lapsi jäsenvaltion kotoutumisedellytyksen.
- Jäsenvaltiot voivat vaatia, että perheenkokoaja ja hänen aviopuolisonsa ovat täyttäneet tietyn vähimmäisiän, joka voi olla enintään 21 vuotta, ennen kuin aviopuoliso voi tulla perheenkokoajan luokse.

Näillä tiukennuksilla voi olla jonkin verran vaikutuksia perheenyhdistämisen määrään ja sitä kautta kustannusvaikutuksia.

Oleskelulupajärjestelmän uudistaminen

- **Selvitetään mahdollisuutta luopua kokonaan kansallisesta pysyvästä oleskeluluvasta ja siirtyä yhteen pysyvään oleskelulupaan eli pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaan**

- **Lyhennetään ensimmäinen oleskelulupa neljästä kolmeen vuoteen kansainvälistä suojelua saaville**
- **Lyhennetään toissijaisen suojelun yhteydessä myönnettävä oleskelulupa yhteen vuoteen.**

Määrärahatarve: 0,6M€-6M€

7. Siirtyminen yhteen pysyvään oleskelulupa

- **Selvitetään mahdollisuutta luopua kokonaan kansallisesta pysyvästä oleskeluluvasta ja siirtyä yhteen pysyvään oleskelulupa** eli pitkään oleskelleen EU-oleskelulupa. Toteutettavissa osana ulkomaalaislain kokonaisuudistusta.

8. Kansainvälistä suojelua saavien ensimmäisen oleskeluluvan lyhentäminen

- **Lyhennetään ensimmäinen oleskelulupa neljästä kolmeen vuoteen kansainvälistä suojelua saaville.** Henkilöstöressit: 3M€/v, mikäli kriteerit tarkastettaisiin nykyistä jatkolupaa tarkemmin, jatkolupa nykykriteereillä 0,3M€/v
- **Lyhennetään toissijaisen suojelun yhteydessä myönnettävä oleskelulupa yhteen vuoteen.** Henkilöstöressit: 3M€/v, mikäli kv-suojelun kriteerit tarkastettaisiin nykyistä jatkolupaa tarkemmin, jatkolupa nykykriteereillä 0,3M€/v